

Куба Віктор Васильович (Одеса) – аспірант кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського.

КОНЦЕПЦІЯ АНТРОПОЛОГІЗМУ ЯК СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ В ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Концепція антропологізму – філософії освіти – антропологічна концепція представляє собою комплекс різноманітних знань про людину і саме цей комплекс знань зробив її універсальною наукою про людину одночасно синкретичною (цільною, співвідношення різнорідних філософських начал в одну систему без їх об'єднання) чим відрізняється від еkleктизму (вибираю (спосіб побудови філософської системи шляхом співвідношення різноманітних положень запозичених із інших філософських систем)) та динамічною.

Сутність людини, на думку О. Больнова, непотрібно розуміти як незмінну та задану на всі часи, адже освіта (педагогіка) не повинна орієнтуватися на картину людини як закінчену (або яка має закінченість) так як це закриває їй погляд в майбутнє. «Відкритість» сутності людини – світобачення основа свободи дій... Людський досвід складається із двох принципово різних частин: кінцевих і безкінечних знань. Традиційно навчання вважають педагогікою яка закінчується, а виховання педагогікою нескінченного. А адекватно описувати і передавати нескінченні знання можливо тільки через безкінечність. Є можливість сказати що виховання являється навчанням через взаємодію із безкінечністю [1]. В 20 столітті антропологічну інтерпретацію освіти внесли філософи екзистенціалісти, особливо О. Больнов: «Человек осознал себя в некоей безнадежной потерянности, повсюду обреченный на проникающее в него разрушение. При этом речь шла не только об ужасающей бездонности внешнего мира, но и, возможно, об еще более угрожающих глубинах собственной души» [1].

Потреба в освітянському процесі, як виховному має шляхи реалізації з позиції антропологічного підходу, якщо цей хід розглядається як специфічний людський спосіб буття, як ціннісна діяльність. В людині насправді є потреба у освіті, а антропологія освіти відіграючи роль інтегрованого знання про людину виконує ряд функцій являючись – теорією темпорального педагогічного знання, науковою основою освітнього світобачення, теоретичним обґрунтуванням освітянських новацій. А так як не лише основним об'єктом о освітньої антропології а й основним її персонажем являється вже не просто людина а вже відносини людина – людина (як учасник освітнього процесу). Доцільно згадати антропологічний підхід Я. А. Коменського та концепцію природної образності виховання, в якій освіта як виховання має йти через душу людини: « тіло назначено не тільки в якості для розумної душі, але і її зброєю, ... без якого душа не може навіть мислити» [3], бо концепція людина – людина рівна концепції душа – душа. Темпорально розвиваючи концепцію «природної образності» освіти (виховання) К. Д. Ушинський в своїй освітянській антропології бачить сам акт освіти, як освітлення через мову душі: «душа наша відгукається», та пізнаний «Душевний лад...» [4]. І все ж існують задачі вирішити які не під силу філософії, і філософія в такому випадку пробує визначити лише направлення на яке вона спроможна в своїй дії, тобто із врахуванням її спроможності. Така потреба постала перед потребою філософії на початку 21 століття і непотрібно робити вигляд, що цього не існує, а Больнов О. Ф. це називає: «Всезагальною духовною кризою нашого часу», або ж «кризою ірраціоналізму»[1], тобто без Бога – духовного світу – «з'явився і зник романтичний дух... - і світ з раніше невідомою для людей загрозою виступив по відношенню до людини як чужий та небезпечний [1], а освітянський рух (вже не дух освіти) був так спотворений і час – «століття страху» [1]. Больнов О. Ф. підходить до освіти душі через не рушійну точку – її екзистенцію. Адже насправді людина володіючи чимось в цьому світі одержує якийсь досвід, але ж Больнов О. Ф. ставлячи питання: «То, що остається у людини і що вже неможливо раціонально визначити, а можливо тільки пережити, дає людині ту останню, незламну при всіх розрухах опору: людина «хватає» (постмодерні стичний захват) екзистенцію і разом з нею – в цьому

самому недиференційованому процесі – Абсолют [1] (притулитися до Бога, до душі) тобто – «...філософія екзистенції знаходить цей Абсолют лише в ядрі людської душі ...» [1] (концепція Абсолюту душі). Висновком після сказаного буде те, що концепція освіти душі має єдиний хід до максими. Своєрідним творенням-підтвердженням (а інакше і не могло б бути, адже все знаходиться в єдиній максимі Абсолюту) являється концепція освіти душі в просторі детермізму Хефера К. – «філософська ідея: відносно якої все що завгодно в принципі може бути пояснено або все, що існує, має достатні основи існувати і існувати саме так, як воно існує, а не інакше» [5]. Хефер К. приводячи висловлювання Лапласа відносно ідеї детермінізму, як концепції освіти душі – як одушевлення, а саме: «...ми повинні розглядати справжній стан Всесвіту як результат його попереднього стану і як причину наступного. Ум, якому були б відомі для будь-якого даного моменту всі сили, які одушевляють природу (людина в тому числі)... щоб під керувати ці дані аналізу, обійняв би в одній формулі рухи найбільших тіл Всесвіту нарівні з рухами найлегших атомів: не осталося би нічого, що було б для нього недостовірно, і майбутнє, так же як і минуле, предстало б перед його поглядом» [5]. Так, детермінічність через концепт душа реально існує, як хід, або ж як точка опори, а результатом даної формули є спрощена система

філософії, яку спроможна висловити ця філософія, через освіту, але є щось в цьому і недосяжне (напевне воно поки непотрібне, хоча для людини все потрібне, зрозуміло, що мова йде про добре, тобто душевне, а це дасть лише освіта душі).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Больнов О. Ф. Новая открытость. Проблема преодоления экзистенциализма. Перевод Абдулин А. Р. интернет ресурс <http://anthropology.ru/ru/text/bolnov/novaya-ukrytost-problema-preodoleniya-ekzistencializma-vvedenie//>
2. Карнап Р. Философские основания физики. Введение в философию науки.- М.: Прогресс, 1971.-390с.- С.5-32.
3. Коменский Я. А., Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо, И. Г. Песталоцци. Великая дидактика Педагогическое наследие. М.: Педагогика, 1989 г., 416 с.
4. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології Вибрані педагогічні твори: В 2-х т. –К.: Радянська школа, 1983. – Т. 1. – С. 192–463.
5. Хефер К. Причинный детерминизм //Стэнфордская энциклопедия философии. 2016 / Ред. Эдвард Н. Залта. Пер. С англ. А. В. Мерцалова. Интернетресурс – <http://philosophi.ru/prichinnyi-determinism/> Карл Хефер